

Venstres tale ved byrådets 1. behandling af budget 2020

Af gruppeformand Jan Nymark Thaysen

Så blev det Venstres tur til at få ordet, og det har jeg glædet mig til.

De årlige budgetforhandlinger er jo netop dér, hvor vi måske især, har lejlighed til at få drøftet "rigets tilstand", og kan få tid til de konstruktive og berigende diskussioner, som gerne skal lede vores kommune hen mod nye mål.

Meget er sket politisk, siden vi sidste år stod her til 1. behandlingen af Aalborg Kommunes budget.

Vi har haft EU-valg, hvor vi har sendt folkevalgte ned for at løfte den kæmpe opgave, det er at holde fast i et samlet Europa her 30 år efter Berlinmurens fald.

Vi har haft et Folketingsvalg, hvor vi har fået en ny Regering, hvilket der naturligvis er nogle, der er mere glade for end andre.

Og - så har vi her i Aalborg Byråd måtte sande, at træerne ikke gror ind i himmelen! Og, lige den pointe vil jeg tage fat i om lidt. Så indtil da må I holde vejret, og væbne jer med tålmodighed.

Indledningsvis nogle overordnede kommentarer om Magistratens Budgetforslag: Her hos os i Aalborg Kommune har vi at gøre med en god og stærk kommune. En kommune rig på både land og by, en god socioøkonomi – dvs., en fornuftig sammensætning af folk fra alle samfundslag med både lave og høje indkomster, som dermed give afsæt for en fornuftig økonomi / og vilje til at "flyve" - lidt ligesom humlebien, selvom man ikke altid er født til det.

Det er et rigtig godt fundament! Det giver muligheder!

Afspejler det sig så i vores overordnede budget? Ja - er det umiddelbare svar, for årligt sætter vi faktisk relativt mange penge af til den borgernære velfærd, og vi har på de fleste forvaltningsområder et ganske pænt niveau.

Vi kan så altid drøfte, om vi bruger pengene rigtigt, og det er jo lige dét, vi også er her for. Og mon ikke der er bestemte områder, som vi hver især ønsker – er jeg sikker på ved alle partier – at sætte lidt mere af til, eller gøre noget lidt mere specifikt for.

I forhold til tidligere budgetter, hvor vi ofte har anstrengt os for at flytte penge fra drift til anlæg, er det i budgettet for 2020 og frem, det stik modsatte, der er gældende. I Venstre er vi ikke i tvivl om, at det er yderst problematisk, men det vil jeg komme tilbage til.

Bundlinjen i vores budget, mener vi, er fornuftig. Det løber lige rundt, om end vi kan se på vores cash flow, at kommunekassens indhold er faldende, og det kan jo give anledning til et løftet øjenbryn.

Generelt er udvikling i likviditeten lidt "sminket", idet der er ikke indregnet demografi, og samtidig indgår midlerne til Aalborg Alliancen i kasseopgørelsen, selvom de er "låst" til et specifikt formål, hvorfor de måske ikke burde indgå i den reelle opgørelse. Men, lad nu det ligge.

... (kunstpause)

MEN, lad os gå tilbage til begyndelsen af budgetlægningen for 2020, som jo startede med den årlige aftale for kommunernes økonomi mellem Regeringen og KL: Borgmesteren sidder jo selv i bestyrelsen for KL, og har i denne sammenhæng, må vi sige, lavet et hæderligt stykke arbejde.

Aftalen mellem den nye regering og KL gav lovning om et velfærdsloft på 311 mio. kr., hvilket jo ligger fint i tråd med, hvad den tidligere regering havde begunstiget os med sidste år, hvor gaveregningen ligeledes strømmede ned over os.

Så ja - det blev absolut en god aftale for Aalborg Kommune med 311 gode mio. kr. rullede ind i vores favør. Det kan vi ikke være utilfredse med, og jeg kender en del politikere fra de forskellige udvalg – især måske fra "de bløde områder", som glædede sig til at kunne gøre lige lidt ekstra bl.a. for børnene og de ældre.

Men her var det så, at virkeligheden ramte os, og vi måtte sande, at træerne ikke groede ind i himmelen. Og nu bliver jeg måske lidt "træls" at høre på, men vi måtte bare sande, at det, vi desværre måtte indlede budgetprocessen med, var at afsætte rigtigt mange penge til beskæftigelsesområdet.

I år kunne vi ikke udskyde problemet længere, vi var nødt til at tage alvorligt fat og afsætte de nødvendige midler for at løfte Familie- og beskæftigelsesforvaltningens budget på beskæftigelsesområdet op på det realistiske niveau.

Det betød overordnet, at vi måtte bruge samtlige 311 mio. kr. fra KL-aftalen PLUS penge fra omprioriteringskataloget, for at få det til at række.

Så velfærdsloftet fra METTE F blev pludselig ikke penge til børnene og de ældre - men penge fra METTE F til Mai-Britt. Så i år blev det ikke Arnes tur, men Mai-Britts. Det er bare rigtig ærgerligt.

Vi har over de seneste år mistet op mod 1 mia. kr. grundet et negativt beskæftigelsestilskud. Penge der kunne have gjort stor gavn på områder, hvor vi er udfordrede.

Således er hovedemnet for os og budgettet for 2020 BESKÆFTIGELSE.

BESKÆFTIGELSE med to vinkler:

- 1) At få flere i aktivt virke.
- 2) At skabe flere jobs og arbejdspladser.

Danmark har som helhed haft beskæftigelsesfremgang i mange år. Fremgangen har nogle steder været større - og andre steder mindre, og i Aalborg Kommune er det desværre det sidstnævnte, der gør sig gældende.

Vi lider nu for alvor af at have Danmarks 4. højeste ledighed, en jobskabelse under landsgennemsnittet og en stor mængde af ledige dimittender.

Ledighed og jobskabelse er derfor, som Venstre ser det, den absolut største udfordring og prioritet. Og får vi ikke stoppet blødningen, vil udfordringen bare komme igen som en boomerang de kommende år.

Så hvis Venstre skal se sig selv i dette budget, skal vi se nogle tiltag, der giver en forventning om, at vi i fremtiden kan hive os selv op af det hul, vi er endt i.

Derfor er det afgørende for os, at vi får et organisatorisk setup, hvor vi har tillid til, at opgaven kan løses. Vi har i mange år ved budgettalerne fremført argumentet om, at beskæftigelse er erhvervs politik og ikke social politik, og nu går den ikke længere. Situationen er nu så truende for velfærden og serviceniveauet i vores kommune, at vi ser os nødsaget til at skærpe tonen og understreger, at vi mener det alvorligt, når vi ønsker, at beskæftigelsesindsatsen skal overdrages til borgmesteren.

Det er helt logisk, at borgmesteren har ansvar for både erhvervsafdelingen og beskæftigelsesindsatsen. På den måde tror vi på et meget mere skarpt fokus, og har tillid til, at vi kommer længst muligt.

Vi kræver med andre ord, at beskæftigelsesindsatsen flyttes til borgmesterens forvaltning.

Og, vi skal nok hjælpe ham med gode forslag: Som eksempel vil vi gerne i højere grad inddrage private aktører og stille større krav til de stærke ledige.

Den stærkeste indikator for, at en studerende hurtigt får et fuldtidsjob, er, at de har et studiejob under uddannelsen. Derfor skal vi have private aktører ind i den aktive skabelse af studiejobs og formidlingen heraf.

Vi vil også have indført beskæftigelsesmodellen fra Greve Kommune, hvor unge stærke ledige under 30 år, bliver sat i straks aktivering indenfor 24 timer, efter de er kommet på kontanthjælp. Resultaterne heraf er gode, og vi er sikre på, at det vil hjælpe på beskæftigelsessituationen i Aalborg.

Vi har også gode forslag til erhvervsindsatsen: Et §17 stk. 4 udvalg med et egentligt Iværksætterråd vil være et rigtig godt sted at starte.

En enkelt eller flere af jer vil måske sidde og tænke: Det lyder da ultimativt med flytningen af den beskæftigelsesindsats, kan vi nu regne med det: Og her må jeg svare JA. Ikke fordi vi vil være trælse eller modstræbende, men fordi det her er nødvendigt for at sikre en ansvarlig drift af vores kommune de kommende år. Det er jo selve grundlaget for velfærden, der er på spil.

Men, lad mig nu også adressere lidt andre områder i dette budget, og vi kan jo starte "i det små" hos børnene:

Det giver stor usikkerhed for forældrene, at der gentagne år lægges op til besparelser og ændringer i daginstitutionernes åbningstider. Når man som forældre lægger planer for, hvordan familie- og arbejdsliv skal hænge sammen, er daginstitutionernes åbningstid en vigtig faktor for, hvilke valg man tager. Samtidig lever vi i dag i et samfund, hvor man forventer at mange mennesker arbejder udenfor normal arbejdstid, så det rammer os på erhvervsvenligheden.

Venstre vil derfor på det kraftigste arbejde for, at spareforslag vedrørende Aalborg kommunes daginstitutioner som nedskæring i vikarbudgettet, reduktion i åbningstid samt lukning og omlægning af aften/natpladser i daginstitutionerne Fuglsang og Sdr. Skovvej bliver sløjftet.

Herudover vil vi gerne komme med en bemærkning om, at Grundlovsdag *ikke* er en helligdag, men for mange en helt almindelig arbejdsdag, hvorfor daginstitutionerne selvfølgelig også skal holde åben denne dag.

For skoleområdet har det været en lidt hård omgang, hvor der skal bidrages til bundlinjen i det samlede budget. Jeg ved, at man på skoleområdet gerne tager ansvar, men skruen strammes altså i det, der skal nås på skolerne.

Venstre er glad for de nye initiativer til at "knække koden" på skolefravær og inklusion, men ved også godt, at intet af det løses med et trylleslag, men hvor der er vilje og hjerte, kan man komme langt. Og er det i samarbejde med indsatser fra Socialudvalget, kan vi nå endnu længere.

Lige her vil jeg godt løfte sløret for, at vi mener, at vi SAMMEN – på tværs af de to forvaltninger, kan nå endnu mere og skabe endnu mere synergi på en række områder: Vi vil gerne se på, om vi kan drifte og køre børneinstitutioner og skoler sammen i lokalsamfundene i oplandet, og vi ser gerne pasning af de helt små – også PÅ og ved skolerne, så man lokalt får det vi vil definere som små "børneunivers".

Dvs. samlingspunkter for "børn i byen", hvor du kan hente og bringe hele flokken samlet, om de så går i vuggestue, børnehave eller skole. Det vil også give en "rød snor" – selvom vi hellere havde set den blå – i hele børnenes opvækst.

Det vil også give en tryghed og kontinuitet for børnene gennem hele deres barndom, og det vil styrke lokalsamfundene. Flere forældrebestyrelser og lokalsamfund har allerede forespurgt til muligheden, så vi kunne passende starte på 2-3 af disse lokaliteter.

Vi har to dygtige forvaltninger, som sagtens kan finde ud af, at de er tænkt sammen. Det kræver bare samarbejde og koordinering, og Venstre vil i de kommende dage spørge ind til konkrete forslag på området.

På sundhedsområdet ser vi, at alt for mange er overvægtige. Det skønnes, at over halvdelen af borgerne i Aalborg kommune er moderat overvægtige, og hele 22% er nu i kategorien svært overvægtige. Det må vi gøre noget ved, her og nu, så denne epidemi af overvægt og inaktivitet kan stoppes.

En anden epidemi som rammer den vestlige Verden er tsunamien af stress, angst og depression, som rammer flere og flere af os.

Vi er i den forbindelse utroligt glade for, at der er afsat penge til at videreføre "Kulturvitaminer" og "Headspace", som er to projekter, der målretter sig den mentale sundhed.

I Venstre vil vi dog gerne gøre endnu mere for de mange unge, der er pressede og føler sig marginaliserede og fortabte i eget liv. Derfor ønsker Venstre en sundhedspulje, der skal opstarte og støtte initiativer i forhold til overvægt og mental sundhed.

Ser vi på ældreområdet, er der tilført penge, men demografien på ældreområdet er altså næsten helt finansieret indenfor egen ramme.

Både på ældreområdet og på handicapområdet ser Venstre det som et problem, at det ikke er lykket at få tilført penge til at løfte serviceområderne, netop noget af det, som den nye regering har lovet. Lige her kunne vi godt have ønsket os "lidt ekstra".

For selvom der bliver flere friske ældre, så må vi samtidig huske på, at de ældre altså også lever længere, og dermed bliver plejkrævende i den sidste tid. Samtidig får flere og flere ældre også udfordringer med demens, som vi ved, kræver ekstra opmærksomhed og den rette faglige tilgang.

Nogle vil sige, at vi i Venstre godt kan lide at bygge – og JA, vi kan rigtigt godt lide at bygge – især plejehjem. Så vi er lidt kede af, at der på ældreområdet ikke er blevet sat penge af til anlæg.

På ældreområdet viser statistikkerne, at der de kommende år er et stort behov for plejehjemspladser nord for fjorden. Især i den tidligere Hals kommune er der ikke plads til mere end hver tiende over firs år, når vi kommer nogle få år frem i tiden – det er simpelthen ikke acceptabelt.

Derfor er det nødvendigt, at der også udenfor Aalborg bliver sat penge af til anlæg, når behovet er der. Venstre vil derfor prøve at finde penge på området i de kommende forhandlinger.

Noget, der er vigtigt i forhandlinger, er, at få lidt vand undervejs, så det vil jeg tage nu: For vand er vigtigt!

Miljø og Energi forvaltningen bruger mange kræfter på, at vi sikrer vores grundvand, hvilket er en yderst vigtig opgave, men når det kommer til at give Vandværkerne nye indvindingstilladelser, så de kan forsyne borgerne med dejligt drikkevand, ja så er der ikke midler på myndighedsområdet til at få tilladelserne på plads.

Det gælder både indvinding af drikkevand og indvindinger til mark vanding, hvor mange landmænd sidste år stod uden tilladelse til at vande deres

tørkeramte afgrøder, da der var brug for det. Der er rigelig med grundvand, men ingen tilladelser, og det skal vi have gjort noget ved.

Når vi nu befinder os i det våde element, må jeg samtidig sige, at vi skal have løftet udfordringen med opdatering af kommunens mere end 200 Vandløbsregulativer. Selvom det kan måske lyde lidt kedeligt, er det af stor betydning for både at opnå god økologisk tilstand i vores vandløb, men samtidig klimasikre dem, så vi undgår bekostelige oversvømmelser.

Det overordnede fælles regulativ er lige på trapperne, men derefter skal der laves regulativer for de enkelte vandløb. Sidste år fik vi hevet 200.000 kr. ud af borgmesteren til formålet, og med de penge som en årlig bevilling vil det såmænd blot tage ca. 40 år, at få alle regulativerne opdateret. Til gengæld kunne en bevilling på 600.000 kr. årligt nedsætte perioden til godt 10 år, hvilket i forvejen er langt tid, når vi tænker på, at det er miljøets tilstand der står på spil.

Vi ønsker derfor at afsætte en Grøn million til klima og miljøprojekter, der bl.a. kan understøtte arbejdet med regulativerne. Vi ønsker således at supplere den ene mio., der allerede er afsat i magistratens budgetforslag til at øge biodiversitet i kommunen. Midlerne fra biodiversitets puljen kan eksempelvis anvendes til indkøb af blomsterfrø, som man i samarbejde med kommunens landmænd kan udså blomster på de arealer, der ellers skulle ligge braklagte hen. Det vil give en mærkbar effekt på både flora og fauna.

Jeg nævnte i min indledning, at Venstre er bekymret over, at der er afsat meget begrænsede midler på anlægsbudgettet. En af udfordring i budgetforslaget er, at vi forsøger at fodre hullet i kommunekassen med salg af kommunens arvesølv, dvs. det jord og de bygninger vi i dag står som ejere af. Indtægtskravet til By- og Landskabsforvaltningen er i 2020 sat til hele 150 mio., for at budgettet kan hænge sammen, og er det i det hele taget realistisk.

Det betyder noget, når vi stiller høje indtægtskrav, for hvilken by vil vi have? Skal Jyllandsgade være ligesom massivt bebygget som Nyhavns-gade, eller skal vi ikke tage styringen over udviklingen af vores by? Det kræver tilladelse til rigtig mange byggekvaldratmeter, hvis vi skal få de priser for jorden, som vi pålægger os selv. Vil vi kun fortætte og ikke forskønne?

Vores bekymring går således på, at vi for at maksimere indtægten fra vores grundsalg, må give køb på vores principper om, hvordan vi udvikler byen sammen. Vi frygter, at konsekvensen bliver høje bebyggelsesprocenter, massivt og uhensigtsmæssigt byggeri. Her skal vi være yderst opmærksomme.

I vores optik er det sådan set bedre at slække lidt på kassebeholdningen, fremfor at sælge massivt ud af arvesølvet, og derved putte benzin på et bål, der måske allerede brænder rigeligt i forhold til mængden af boligbyggeri. Ordet boligmangel er jo ikke noget, vi forbinder med Aalborg, så hvorfor øge udbuddet, når udviklingen i befolkningsprognosen er ved at stilne af.

Og så må jeg altså minde jer om det, vi sagde under sidste års budgetforhandlinger: Venstre ER Cykelpartiet. Vi har faktisk en holdkaptajn for Team Rynkeby Nordjylland, så det må være bevis nok. I cykelpartiet Venstre, ønsker vi os sikre skoleveje og generelt øget trafiksikkerhed, hvilket vores anlægsbudget ikke just lægger op til de kommende år. Cykelstihandleplanen er desværre ved at blive en vision frem for en handleplan, det er ikke acceptabelt.

Til min glæde kunne jeg forleden læse i Nordjyske, at selv det absolutte flertal – dvs. socialdemokraterne jo også er modstander af det foreliggende budgetforslag, idet den kommende gruppeformand Lisbeth Lauritsen under overskriften "Cyklismen er blevet overset" udtrykker stor utilfredshed over den manglende fokus på cyklisme. Noget skal ændres fremføre Lisbeth klart, og i Venstre bakker vi naturligvis op, for øget cyklisme er jo netop en del af den forebyggende indsats omkring overvægt, vi skal gennemføre, og samtidig vil det forhåbentlig kunne mindske trængslen i Aalborg By.

Vi har desuden en række mindre anlægsprojekter, der lige mangler det sidste for at komme i mål. Det drejer sig eksempelvis om en optimering af Lindholm Strandpark, cykelsti ved Mou og en lille stump cykelsti ved Vadum.

Samtidig har vi gode mærkesager som Borgerservice i landdistrikterne og lokale udviklingspuljer, der skaber liv og lokalt arrangement i vores landdistrikter.

Jeg har været omkring rigtig mange områder, og vil for god ordens skyld afslutte med at ridse den overordnede økonomiske udfordring op for vores kommune. I budgettet for 2020 modtager vi godt 300 mio. fra KL-aftalen, vi sælger arvesølv for 150 mio., og samtidig modtager vi 100 mio. kr. fra salget af Nordjysk El-handel. Det er godt 550 mio. vi tilfører kassen, uden at der er plads til et mærkbart velfærdsløft. Det kan man altså godt ligge søvnløs over, specielt når vi ved, at indtægtskravet på de 150 mio. er højt sat, og at de årlige 100 mio. kr. fra salget af Nordjysk El-handel stopper i 2022.

Vores drift er i den grad udfordret, hvorfor der skal ske handling nu, hvis ikke vi skal ende i en situation med kraftige nedskæringer og en bælge af vrede og

frustrationer fra kommunens borgere og medarbejdere. Synes allerede vi i år kan mærke en stigning i antallet af henvendelser og læserbreve fra bekymrede borgere og medarbejdere, så beskæftigelsesindsatsen skal løftes nu.

Vi bor i en stor kommune, og der er mange områder at adressere, men jeg vil stoppe her. Stoppe med at minde om, at vi i Venstre ser frem til de kommende forhandlinger, ser en lys fremtid for vores skønne kommune, men samtidig er meget, meget bevidste om, at lige nu kalder det på politisk mod og handling, hvis vi skal løfte den store opgave, vi har med at udvikle "os sammen" til gavn for lille som stor.

Vi glæder os til de kommende forhandlinger, og siger ja til indbydelsen hertil.

Tak for ordet.

Det er det talte ord, der er gældende!